

การศึกษาการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยของครูระดับประถมศึกษา
ที่สำเร็จการศึกษาไม่ตรงวิชาเอก จังหวัดปทุมธานี

A STUDY OF THE THAI INSTRUCTIONAL MANAGEMENT OF NON-ELEMENTARY AND THAI MAJOR
TEACHERS IN PATHUM THANI PROVINCE

นางสาวสุพัตรา คำโพธิ์ *

Supattra Kampo

ดร. ภาวิณี โสธายะเพ็ชร **

Pavinee Sothayapetch, PhD.

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยของครูระดับประถมศึกษาที่สำเร็จการศึกษาไม่ตรงวิชาเอก และนำเสนอแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยของครูระดับประถมศึกษาที่สำเร็จการศึกษาไม่ตรงวิชาเอก ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากร คือ ครูผู้สอนภาษาไทยระดับประถมศึกษาที่สำเร็จการศึกษาไม่ตรงวิชาเอก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 จำนวน 289 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และแบบสังเกตการจัดการเรียนการสอน ผลการวิจัยในครั้งนี้ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า สภาพและปัญหาในการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยของครูระดับประถมศึกษาที่สำเร็จการศึกษาไม่ตรงวิชาเอก จังหวัดปทุมธานี พบว่า ครูมีการเตรียมการสอน จัดการเรียนการสอน และวัดประเมินผลการสอน แต่พบปัญหาคือ ครูขาดความชำนาญในการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย และต้องการสื่อที่ใช้ในการสอนภาษาไทย แนวทางในการพัฒนา คือ การเริ่มต้นพัฒนาตนเองโดยครูผู้สอนต้องตระหนักถึงความรับผิดชอบและหน้าที่ของตนเอง และศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม การได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารสถานศึกษาทั้งด้านสื่อการสอน การนิเทศติดตาม การส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดอบรมเกี่ยวกับการสอนภาษาไทย

* หน่วยงานสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1

ที่อยู่ 132/43 ถนนริมทางรถไฟเก่า แขวงบางนา เขตบางนา กรุงเทพมหานคร 10260

E-mail Address: kaisupattrakampo@gmail.com

**อาจารย์ประจำสาขาวิชา ภาควิชาหลักสูตรและการสอน

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

E-mail Address: pavinee.s@chula.ac.th

ISSN1905-4491

Abstract

The purpose of this research was to study the states and problems of the Thai instructional management of non-elementary and Thai major teachers; to propose guidelines for the development of Thai language teaching and the learning of non-Thai major teachers. The researcher collected data from 298 Thai primary school teachers, who did not graduate with a Thai major in the Pathum Thani Primary Educational Area Office, District 1. The data were collected from the questionnaires, interviews, and observation forms of Thai instructional management. The quantitative data were analyzed by frequency, percentage, mean and standard deviation. The data from interviews and observation forms were described by content analysis. The research results found that: The state and problem of Thai instructional management of non-elementary and Thai major teachers was preparation for teaching, instructional management and measurement and evaluation. The problems were as follows: Teachers were inexperienced in Thai instructional management. Teachers needed to have Thai instructional media. The guidelines were as follows: Teachers start to develop themselves and recognize their own responsibilities and duties. The school administrators should support instructional media, supervision process, and learning exchange. Institutions and organizations relating to Thai instructional management should support the teachers.

คำสำคัญ: ครูที่สำเร็จการศึกษาไม่ตรงวิชาเอก / ครูสอนภาษาไทย / การพัฒนาครู

KEYWORDS: NON-ELEMENTARY AND THAI MAJOR TEACHERS / TEACHER OF THAI LANGUAGE / TEACHER DEVELOPMENT

บทนำ

การประถมศึกษาเป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานและเป็นการศึกษาภาคบังคับที่มุ่งพัฒนาเพิ่มพูนให้เด็กมีความรู้ ทักษะพื้นฐาน สามารถอ่านออก เขียนได้ คิดเลขเป็น และยังพัฒนาความรู้ในด้านต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับชีวิตความเป็นอยู่ สามารถนำทักษะความรู้ที่ได้รับมาใช้ในการประกอบอาชีพ เพื่อดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข (ปรีชา นิพนธ์พิทยา, 2536; สมพร สุทัศนีย์, 2525) ซึ่งทักษะดังกล่าวสอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติที่ได้กำหนดเป้าหมายด้านผู้เรียน โดยมุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนทุกคนมีคุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ดังนั้นเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ประสบการณ์และได้รับการพัฒนาอย่างครบถ้วน กระทรวงศึกษาธิการ (2552) จึงได้มีการกำหนดกรอบและทิศทางการศึกษาโดยจัดทำหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 แต่การที่ผู้เรียนจะสามารถเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ได้นั้น ต้องอาศัยเครื่องมือการเรียนรู้ที่สื่อความหมายและความเข้าใจ นั่นคือ โดยเฉพาะภาษาไทยซึ่งมีความสำคัญกับคนไทย เพราะนอกจากจะเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการสื่อสารแล้ว ยังเป็นภาษาประจำชาติที่มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตน และเป็นมรดกทางวัฒนธรรมอันล้ำค่าที่บรรพบุรุษได้สร้างไว้ (บันลือ พลฤกษ์วัน, 2533; วรณิ โสมประยูร, 2544) นอกจากนี้ภาษาไทยยังเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ เมื่อบุคคลเรียนรู้จึงมีภาษาเกิดขึ้น

แล้วเอาภาษาที่ได้จากการเรียนรู้เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้เรื่องอื่น ๆ ต่อไปด้วย ดังนั้น ภาษาไทยจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง

สำหรับการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยระดับประถมศึกษา ครูผู้สอนจำเป็นต้องมีการวางแผนในการจัดการเรียนการสอนอย่างดี มีการศึกษาทำความเข้าใจกับหลักสูตร การวางแผนการสอน การเตรียมวิธีการสอน สื่อการเรียนการสอน รวมถึงการวัดและประเมินผลให้ครอบคลุมกับการจัดการเรียนการสอนในคาบหนึ่ง ๆ ซึ่งครูจะต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับตัวนักเรียน ในเรื่องของพัฒนาการด้านการฟัง การพูด การอ่าน การเขียน ความต้องการ ความสามารถและระดับสติปัญญาที่แตกต่างกัน ความรู้เกี่ยวกับภาษาไทยที่ดี ลึกซึ้ง กว้างขวาง ความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่เด็กนักเรียนอีกด้วย แต่ภายหลังประกาศให้ปี 2558 เป็นปี “ปลอดเด็กอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้” ได้มีการสำรวจตัวเลขการอ่านออกไม่ออกเขียนไม่ได้ โดยคัดเลือกโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 2,020 โรงเรียน โดยการสำรวจครั้งที่ 1 ในเดือนมิถุนายน 2558 และสำรวจครั้งที่ 2 ในเดือนกรกฎาคม 2558 โดยมีรายละเอียดดังตารางต่อไปนี้ (ไทยรัฐออนไลน์, 2559)

ตาราง 1 ผลการสำรวจร้อยละของนักเรียนที่อ่านไม่ออกเขียนไม่ได้โดยคัดเลือกโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 2,020 โรงเรียน

ระดับชั้น	การอ่าน		การเขียน	
	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2
ป.1	11.5	5.6	8.7	5.0
ป.2	8.2	5.0	11.2	7.0
ป.3	5.0	2.8	7.6	5.3
ป.4	4.4	2.5	11.3	8.1
ป.5	3.5	1.9	9.7	6.6
ป.6	2.6	1.4	7.0	4.7

จากตาราง 1 แสดงให้เห็นว่า นักเรียนชั้น ป.1 ที่อ่านไม่ออกลดลง เหลือเพียงร้อยละ 5.6 และเขียนไม่ได้ลดลงเหลือร้อยละ 5.0 ส่วนการสำรวจนักเรียน ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2-6 พบว่า จำนวนนักเรียนที่อ่านไม่ออก เขียนไม่ได้ รวมถึงอ่านและเขียนไม่คล่องลดลงทุกระดับชั้น ถึงแม้ว่านักเรียนอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ลดลงแต่ยังคงมีนักเรียนที่อ่านไม่ออกอยู่ เมื่อนักเรียนอ่านไม่ออก ก็จะส่งผลไปสู่การเขียนไม่ได้ด้วยเช่นกัน สาเหตุส่วนหนึ่งจากผลสำรวจการอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ที่ปรากฏนั้น สามารถตั้งสมมติฐานได้ว่าผลส่วนหนึ่งมาจากครูผู้สอนเพราะผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนเป็นผลสะท้อนการจัดการเรียนการสอนของครูโดยตรง

ปัญหาต่าง ๆ ที่ประเทศไทยกำลังเผชิญเกี่ยวกับวิชาชีพครูไม่ว่าจะเป็น ครูสอนไม่ตรงตามวิชาที่ตนเองสำเร็จการศึกษา ครูในบางสาขาวิชาขาดแคลน ครูได้รับการบรรจุใหม่มีประสบการณ์น้อย การผลิตครูที่ไม่มีคุณภาพเป็นต้น เหล่านี้ล้วนแล้วแต่ส่งผลกระทบต่อนักเรียนเป็นสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2552 อ้างถึงในสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2558) ได้ศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาในการจัดการเรียนการสอนที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในระดับ

การศึกษาขั้นพื้นฐาน และได้สังเคราะห์สภาพและปัญหาด้านครูผู้สอน ซึ่งสามารถสรุปได้ว่าปัญหาที่เกิดจากตัวครูได้แก่ ครูผู้สอนไม่ได้จบการศึกษาในวิชาที่สอน ส่งผลให้การจัดการเรียนการสอนในกลุ่มสาระวิชานั้นขาดประสิทธิภาพ แต่จากการศึกษางานวิจัยของรชากานต์ เคนชมภู (2558) พบว่า ครูผู้สอนไม่ตรงวิชาเอกที่จบมามีอิทธิพลต่อคะแนนการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐานเฉพาะวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ ซึ่งหมายความว่าครูผู้สอนที่จบไม่ตรงวิชาก็สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผลการวิจัยดังกล่าว เป็นที่น่าสนใจว่าครูผู้สอนไม่ตรงวิชาเอกที่จบสามารถพัฒนาตนเองในการสอนได้อย่างไรจึงไม่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน การตั้งสมมติฐานส่วนหนึ่งที่สามารถเป็นไปได้ คือ แม้ว่าครูมีความรู้ในเนื้อหาวิชาวิชาน้อย เพราะจบไม่ตรงวิชาเอก หรือวิธีการสอนที่ยังไม่ดีและเหมาะสมมากพอกับนักเรียน ซึ่งเป็นปัญหาในขั้นแรกของการเป็นครูสอนในวิชาที่ตนเองไม่ถนัด แต่ด้วยความรับผิดชอบในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ครูผู้สอนมีการพัฒนาตนเองด้วยการเข้ารับการอบรมที่จัดขึ้นโดยหน่วยงาน องค์กร สังกัด และด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัยทำให้การสืบค้นหาข้อมูลเพิ่มเติมความรู้ด้วยตนเองทำได้ง่ายยิ่งขึ้น ครูจึงสามารถศึกษาความรู้ใหม่ ๆ ได้หลากหลายช่องทาง ทั้งจากหนังสือ ยูทูบ (youtube) หรือเว็บไซต์ต่าง ๆ

การศึกษางานวิจัยส่วนใหญ่ระบุว่าปัญหาคุณภาพการศึกษาส่วนใหญ่มาจากการจัดการเรียนการสอนของครู โดยเฉพาะอย่างยิ่งครูที่จบการศึกษาไม่ตรงวิชาเอก จังหวัดปทุมธานีที่ผู้วิจัยสนใจทำการศึกษาก็เช่นเดียวกัน ถึงแม้ว่าเป็นจังหวัดที่อยู่ในเขตปริมณฑลที่ใกล้กับเมืองหลวง และเป็นเขตเศรษฐกิจที่มีทำโรงงานอุตสาหกรรมอยู่เป็นจำนวนมากเพื่อเป็นการสร้างรายได้ให้แก่ประเทศ จำเป็นต้องมีจำนวนแรงงานในการเข้าสู่โรงงานอุตสาหกรรมเพื่อเป็นการสร้างงานสร้างอาชีพของคนในพื้นที่นั้น ๆ การจัดการศึกษาในเขตพื้นที่ดังกล่าวควรมีการจัดสรรครูที่ตรงตามสาขาวิชาเอกที่จบมาเพื่อรองรับกับผลผลิตที่มีคุณภาพนั้นคือ นักเรียนในการเป็นตลาดแรงงานที่สำคัญในอนาคต แต่ถึงกระนั้นก็ตามจังหวัดปทุมธานียังประสบปัญหาการได้ครูที่จบไม่ตรงสาขาวิชาเข้ามาสอนในโรงเรียนเช่นเดียวกับจังหวัดอื่น ๆ ทำให้มีครูผู้สอนที่สำเร็จการศึกษาไม่ตรงวิชาเอกอยู่โดยเฉพาะในการสอนภาษาไทยระดับประถมศึกษา 289 คน แต่จากการศึกษารายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 วิชาภาษาไทย ตั้งแต่ปีการศึกษา 2557 – 2559 พบว่าในแต่ละปีคะแนนเฉลี่ยของจังหวัดสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยของระดับประเทศดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 2 ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 วิชาภาษาไทย ตั้งแต่ปีการศึกษา 2557 – 2559

ระดับ	ปีการศึกษา 2557	ปีการศึกษา 2558	ปีการศึกษา 2559
ประเทศ	44.88	49.33	52.98
จังหวัดปทุมธานี	46.10	50.41	54.62

ที่มา: สถาบันทดสอบการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน)

จากตารางดังกล่าว ทำให้เห็นว่าถึงแม้ว่าในจังหวัดปทุมธานีจะมีครูที่สำเร็จการศึกษาไม่ตรงวิชาเอกแต่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยกลับสูงขึ้น จึงเป็นที่น่าสนใจว่าครูที่สำเร็จการศึกษาไม่ตรงวิชาเอกแต่ได้รับมอบหมายให้สอนวิชาภาษาไทยในระดับประถมศึกษาในจังหวัดปทุมธานีมีการจัดการเรียนการสอนอย่างไร

และมีการพัฒนาตนเองอย่างไร ดังนั้น เพื่อหาแนวทางสำหรับการพัฒนาครู การวิจัยนี้จึงมุ่งศึกษาการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยของครูระดับประถมศึกษาที่สำเร็จการศึกษาไม่ตรงวิชาเอก เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาครูและเป็นข้อมูลพื้นฐานในการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนของครูที่สำเร็จการศึกษาไม่ตรงวิชาเอกต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยของครูระดับประถมศึกษาที่สำเร็จการศึกษาไม่ตรงวิชาเอก

2. เพื่อเสนอแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขปัญหาและการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยของครูระดับประถมศึกษาที่สำเร็จการศึกษาไม่ตรงวิชาเอก

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการศึกษาการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยของครูระดับประถมศึกษาที่สำเร็จการศึกษาไม่ตรงวิชาเอก จังหวัดปทุมธานี ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน (mixed-method research) ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามเพื่อสำรวจสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยของครูระดับประถมศึกษาที่สำเร็จการศึกษาไม่ตรงวิชาเอก รวมทั้งศึกษากลุ่มตัวอย่างโดยทำการสัมภาษณ์ วิเคราะห์เอกสาร และการสังเกตการสอนในห้องเรียน โดยผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน 5 ขั้นตอนต่อไปนี้

1. การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากหนังสือ เอกสาร งานวิจัยและวิทยานิพนธ์เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล โดยศึกษาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน ปัญหาการจัดการเรียนการสอน ครูที่สำเร็จการศึกษาไม่ตรงวิชาเอก และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และนำข้อมูลมากำหนดเป็นกรอบในการสร้างเครื่องมือเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ซึ่งแบบสอบถามแบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต

2. การกำหนดกลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ โดยการกำหนดประชากร คือ ครูระดับประถมศึกษาที่สำเร็จการศึกษาไม่ตรงวิชาเอกในจังหวัดปทุมธานี โดยผู้วิจัยสอบถามข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับจำนวนครูผู้สอนวิชาภาษาไทยระดับประถมศึกษาผู้สำเร็จการศึกษาไม่ตรงวิชาเอกจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จากนั้นเพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างในการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสังเกตการจัดการเรียนการสอน ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ศึกษานิเทศก์ที่รับผิดชอบวิชาภาษาไทยของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 1 เพื่อให้ได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่างจำนวน 4 คนประกอบด้วยครูระดับประถมศึกษาตอนต้น 2 คน และครูระดับประถมศึกษาตอนปลาย 2 คน ในการสังเกตการจัดการเรียนการสอน การสัมภาษณ์ และการได้มาซึ่งกลุ่มผู้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมเช่น ผู้อำนวยการ 4 คน เพื่อนครู 8 คน และนักเรียน 20 คน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 กำหนดวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.1.1 การสำรวจสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยของครูระดับประถมศึกษาที่สำเร็จการศึกษาไม่ตรงวิชาเอก จังหวัดปทุมธานี โดยใช้แบบสอบถาม

3.1.2 การสังเกตการสอน โดยใช้แบบบันทึกการสังเกตการจัดการเรียนการสอน

3.1.3 การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง ใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นกรณีศึกษาและกลุ่มผู้ให้ข้อมูลเพิ่มเติม ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน ครูผู้สอนวิชาภาษาไทยระดับประถมศึกษาแต่ไม่ได้สำเร็จการศึกษาตรงวิชาเอก เพื่อนครู และนักเรียน

3.1.4 การวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร (Document Analysis) ใช้พิจารณาข้อมูลต่างๆ เช่น แผนการจัดการเรียนการสอน

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาการจัดการเรียนการสอนมีดังต่อไปนี้

3.2.1 แบบสอบถาม แบบวัดแบบมาตรฐานค่า 4 ระดับ ซึ่งมีลักษณะเป็นคำถามปลายปิดและปลายเปิด แบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ 1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม 2) ข้อมูลสภาพปัญหาของการจัดการเรียนการสอนโดยเป็นส่วนที่สอบถามสภาพและปัญหาที่เกิดในการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยของครูระดับประถมศึกษาที่สำเร็จการศึกษาไม่ตรงวิชาเอก 3) ความภาคภูมิใจในการสอนภาษาไทย

3.2.2 แบบสัมภาษณ์ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ศึกษานิเทศก์ แบบสัมภาษณ์ผู้อำนวยการโรงเรียน แบบสัมภาษณ์ครูผู้เป็นกรณีศึกษา แบบสัมภาษณ์เพื่อนครู แบบสัมภาษณ์นักเรียน แบบบันทึกการสังเกต

3.3 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

3.3.1 ศึกษาหนังสือ เอกสาร บทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนภาษาไทย เพื่อกำหนดขอบเขตรายละเอียดของเนื้อหาและประเด็นสำคัญที่จะมาสร้างเครื่องมือวิจัย

3.3.2 สร้างแบบสอบถาม แบบสังเกต แบบสัมภาษณ์สภาพและปัญหาในการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยของครูประถมศึกษาที่สำเร็จการศึกษาไม่ตรงวิชาเอก

3.3.3 นำแบบสอบถาม แบบสังเกต แบบสัมภาษณ์สภาพและปัญหาในการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยของครูประถมศึกษาที่สำเร็จการศึกษาไม่ตรงวิชาเอกให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบแก้ไขเพื่อพิจารณาความสมบูรณ์

3.3.4 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนภาษาไทย ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล และผู้เชี่ยวชาญด้านการประถมศึกษา ในการตรวจสอบความตรงของเนื้อหา ภาษาที่ใช้ และข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ส่วนแบบสังเกต แบบสัมภาษณ์สภาพและปัญหาในการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยของครูประถมศึกษาที่สำเร็จการศึกษาไม่ตรงวิชาเอกที่ปรับปรุงแล้วนำไปศึกษานำร่อง

3.3.5 ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถาม แบบสังเกต แบบสัมภาษณ์สภาพและปัญหาในการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยของครูประถมศึกษาที่สำเร็จการศึกษาไม่ตรงวิชาเอกตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

3.3.6 ทดลองใช้แบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้ว (try out) กับครูผู้สอนภาษาไทยที่สำเร็จการศึกษาไม่ตรงวิชาเอกที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 20 ชุด จากนั้นจึงวิเคราะห์ผลการตรวจสอบด้วยค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) พบว่า แบบสอบถามมีค่าความเที่ยงทั้งหมดเท่ากับ 0.92 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าแบบสอบถามมีความเที่ยงสามารถนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลได้

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.4.1 นำส่งแบบสอบถามสภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยของครูระดับประถมศึกษาที่สำเร็จการศึกษาไม่ตรงวิชาเอกทางไปรษณีย์ พร้อมแนบซองเอกสารเพื่อส่งกลับตามระบบไปรษณีย์ โดยส่งไปยังโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1

3.4.2 การสังเกตการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยของครูระดับประถมศึกษาที่สำเร็จการศึกษาไม่ตรงวิชาเอก โรงเรียนละ 2 ชั่วโมง จำนวนทั้งสิ้น 8 ชั่วโมง

3.4.3 การสัมภาษณ์ครูผู้สอน 4 คน ศึกษานิเทศก์ที่รับผิดชอบวิชาภาษาไทย 1 คน ผู้อำนวยการโรงเรียน 4 คน เพื่อนครู 8 คน และนักเรียน 20 คน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งเป็น 2 ส่วนตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์แบบสอบถามใช้ศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยของครูประถมศึกษาที่สำเร็จการศึกษาไม่ตรงวิชาเอก โดยใช้โปรแกรม SPSS เพื่อหาค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ส่วนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อให้ได้แนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยของครูระดับประถมศึกษาที่สำเร็จการศึกษาไม่ตรงวิชาเอก โดยการวิเคราะห์แบบสังเกตและแบบสัมภาษณ์

5. การนำเสนอข้อมูล (Presentation) เป็นการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลออกมาในรูปแบบตารางประกอบการอธิบายในลักษณะของความเรียง

ผลการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยของครูระดับประถมศึกษาที่สำเร็จการศึกษาไม่ตรงวิชาเอก จังหวัดปทุมธานี

1.1 ข้อมูลทั่วไปของครูผู้ตอบแบบสอบถามสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยของครูระดับประถมศึกษาที่สำเร็จการศึกษาไม่ตรงวิชาเอก จังหวัดปทุมธานี

ครูผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย มีอายุอยู่ในช่วง 50-60 ปี มากที่สุด สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี วิชาเอกวิทยาศาสตร์มากที่สุด และส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการสอนน้อยกว่า 6

ปี ในการพัฒนาตนเองในฐานะที่เป็นครูสอนภาษาไทยแต่ไม่ได้สำเร็จการศึกษาวิชาเอกภาษาไทยนั้น ครูผู้สอนได้มีการศึกษาข้อมูลด้วยตนเองจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น อินเทอร์เน็ต หนังสือ ตำรามากที่สุด รองลงมาคือขอคำแนะนำ/ปรึกษาจากผู้เชี่ยวชาญ เช่น ครูสอนภาษาไทย และเข้ารับการอบรมจากกระทรวงศึกษาธิการ และหน่วยงานต่าง ๆ ตามลำดับ

1.2 สภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยของครูระดับประถมศึกษาที่สำเร็จการศึกษาไม่ตรงวิชาเอก จังหวัดปทุมธานี

1.2.1 การจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยของครูระดับประถมศึกษาที่สำเร็จการศึกษาไม่ตรงวิชาเอก จังหวัดปทุมธานี จำแนกเป็นด้านต่าง ๆ ดังนี้

1.2.1.1 ด้านการเตรียมการสอน (ก่อนสอน)

เมื่อพิจารณาสภาพการเตรียมการสอนพบว่า ครูผู้สอนได้ศึกษาสาระสำคัญ มาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัดของหลักสูตรภาษาไทยในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 จากนั้นจัดทำแผนการสอนวิชาภาษาไทยโดยกำหนดจุดประสงค์ของการสอนสอดคล้องกับบทเรียนที่ครอบคลุมทั้ง 3 ด้านคือ ความรู้ ทักษะ เจตคติ และกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับเรื่องที่จะสอน พร้อมทั้งมีการจัดเตรียมสื่อการสอน นอกจากนี้ครูผู้สอนยังได้ศึกษาหาข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับบทเรียนที่จะสอนจากแหล่งต่าง ๆ เช่น หนังสือคู่มือ เว็บไซต์ เพจในเฟสบุ๊ค ฯลฯ และขอคำปรึกษาหรือคำแนะนำจากผู้ที่มีความรู้ในการสอนภาษาไทย แต่อย่างไรก็ตามยังพบปัญหาเกี่ยวกับครูผู้สอนที่ขาดความชำนาญในการสอน อีกทั้งยังขาดสื่อและอุปกรณ์ในการสอน

1.2.1.2 ด้านการจัดการเรียนการสอน (ขณะสอน)

เมื่อพิจารณาสภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย พบว่า ครูผู้สอนจัดการเรียนการสอนแต่ละคาบมีการบูรณาการทักษะทางภาษาครบทั้งการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติในคาบที่สอน เช่น อ่านออกเสียงตามครูหรืออ่านตามบทเรียนแบบเดี่ยว อ่านออกเสียงตามครูหรือในบทเรียนพร้อมกันทั้งห้อง พูดแสดงความคิดเห็นหรือซักถามเกี่ยวกับบทเรียนที่สอน เขียนบนกระดานดำ ซึ่งในขณะที่ทำการสอนครูได้สังเกตพฤติกรรมนักเรียนทุกคนขณะที่สอน แม้ว่าครูไม่พบปัญหาด้านการจัดการเรียนการสอนของครู แต่ยังพบปัญหาในการสังเกตพฤติกรรมนักเรียนบางคนที่เป็นปัญหาขณะเรียนและพยายามหาทางแก้ไข ได้แก่ ปัญหาด้านการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน และยังพบปัญหาในการสอนเขียน ทั้งการเขียนตามคำบอกเป็นคำ การเขียนตามคำบอกเป็นประโยค การเขียนเรื่อง การเขียนย่อความ

1.2.1.3 ด้านการวัดและประเมินผล (หลังการสอน)

เมื่อพิจารณาสภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยพบว่า ครูมีการวัดและประเมินผลหลังการสอน ซึ่งมีการวัดและประเมินผลด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น การทดสอบ การวัดทักษะ การสังเกตพฤติกรรมเป็นต้น และเมื่อพบนักเรียนที่ไม่ผ่านการประเมินมีการจัดการสอนซ่อมเสริมให้นักเรียนที่ไม่ผ่านการประเมิน ในด้านการวัดและประเมินผล พบว่า ครูยังพบปัญหาในการจัดการสอนซ่อมเสริมให้

นักเรียนที่ไม่ผ่านการประเมิน การบันทึกหลังการสอนเกี่ยวกับพฤติกรรมนักเรียน และใช้การวัดและประเมินผลด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น การทดสอบ การวัดทักษะ การสังเกตพฤติกรรม

1.2.2 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมสำหรับการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยของครูประถมศึกษาที่สำเร็จการศึกษาไม่ตรงวิชาเอก

การจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยของครูประถมศึกษาที่สำเร็จการศึกษาไม่ตรงวิชาเอก หน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องควรมีการจัดอบรมภาษาไทยให้กับครูที่สำเร็จการศึกษาไม่ตรงวิชาเอกทั้งด้านเนื้อหา วิธีการสอน การทำสื่อ และการวัดประเมินผล นอกจากการเข้ารับการอบรมแล้วครูผู้สอนต้องศึกษา ค้นคว้า หาความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเองจากแหล่งต่างๆ อย่่างไรก็ตามเพื่อให้การจัดการเรียนการสอนเกิดประโยชน์สูงสุดต่อตัวผู้เรียน สถานศึกษาควรมีการจัดครูผู้สอนที่สำเร็จการศึกษาตรงวิชาเอกมาสอน

1.2.3 สิ่งที่ต้องการได้การสนับสนุนสำหรับครูที่สำเร็จการศึกษาไม่ตรงวิชาเอกภาษาไทย แต่จำเป็นต้องสอนวิชาภาษาไทย

สิ่งที่ครูต้องการมากที่สุด คือ สื่อการสอนภาษาไทย ที่สามารถนำมาสอนได้ตรงตามเนื้อหาที่จะสอน และการอบรมเกี่ยวกับการสอนภาษาไทย ทั้งเรื่องหลักภาษา วรรณคดี วิธีการสอน การใช้และผลิตสื่อการสอน การวัดและการประเมินผล นอกจากนี้สิ่งที่ครูต้องการคือคู่มือการสอนภาษาไทย และคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญหรือมีครูพี่เลี้ยง

2. เพื่อนำเสนอแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขปัญหาและการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยของครูระดับประถมศึกษาที่สำเร็จการศึกษาไม่ตรงวิชาเอก จังหวัดปทุมธานี

การนำเสนอแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขปัญหาและการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยของครูระดับประถมศึกษาที่สำเร็จการศึกษาไม่ตรงวิชาเอก จังหวัดปทุมธานี โดยเก็บรวบรวมข้อมูลการสัมภาษณ์บุคคลทั้งหมด 4 กลุ่ม ได้แก่ ศึกษานิเทศก์ ผู้อำนวยการสถานศึกษา ครูผู้สอนภาษาไทย และเพื่อนครู สามารถสรุปแนวทางเป็น 3 ด้าน ได้แก่

1) ครูผู้สอน

1.1) ครูควรตระหนักถึงหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ตัวครูผู้สอนเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนถึงแม้ว่าจะเป็นครูที่สำเร็จการศึกษาไม่ตรงเอกก็ตาม แต่ด้วยหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้ทำการสอนในวิชาที่ตนเองไม่ได้สำเร็จการศึกษามา และพัฒนาตนเองเพื่อให้การจัดการเรียนการสอนเกิดประสิทธิภาพต่อผู้เรียนมากที่สุด

1.2) ครูควรเข้ารับการอบรมตามหน่วยงานต่างๆ เนื่องจากครูขาดความรู้ความเข้าใจในการสอนทั้งในเรื่องหลักภาษา วรรณคดี บทกลอน ทำให้ไม่สามารถถ่ายทอดสู่ผู้เรียนได้อย่างเต็มที่เท่าที่ควร นอกจากนี้ยังมีปัญหาเกี่ยวกับการผลิตสื่อการสอน และการวัดประเมินผล ดังนั้นเพื่อเป็นการพัฒนาตนเอง ครูผู้สอนควรเข้ารับการอบรมตามที่หน่วยงานต่าง ๆ จัดขึ้น

1.3) ครูควรศึกษา ค้นคว้าเพิ่มเติมด้วยตนเอง ทั้งหลักสูตรแกนกลาง โดยศึกษามาตรฐานตัวชี้วัดของวิชาภาษาไทย เขียนแผนการสอน และจัดเตรียมสื่อเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมก่อนที่จะสอน อีกทั้งยังสามารถศึกษา ค้นคว้า ได้จากทางอินเทอร์เน็ต เนื่องจากในปัจจุบันเทคโนโลยีมีความก้าวหน้ามากขึ้น ทำให้สามารถเข้าถึงข้อมูลต่าง ๆ ได้อย่างสะดวกสบายมากยิ่งขึ้น

1.4) ครูควรปรึกษาผู้มีประสบการณ์ การที่ครูผู้สอนได้ทำการศึกษา ค้นคว้า ด้วยตนเองแล้ว บางครั้งอาจยังเกิดข้อสงสัยหรือเกิดปัญหาในการจัดการเรียนการสอน ครูผู้สอนควรปรึกษาผู้รู้หรือผู้มีประสบการณ์ซึ่งจะสามารถให้คำปรึกษาได้ เช่น ศึกษานิเทศก์ หรือครูภาษาไทย เป็นต้น

2) ด้านผู้บริหารสถานศึกษา

2.1) ผู้บริหารสถานศึกษาควรสนับสนุนด้านสื่อต่าง ๆ ซึ่งการได้รับความสนับสนุนจากผู้บริหารสถานศึกษาเป็นปัจจัยหนึ่งที่จะทำให้การเรียนการสอนเกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เช่น อินเทอร์เน็ต

2.2) ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการนิเทศติดตาม เพื่อให้คำแนะนำในการจัดการเรียนการสอนให้กับครูผู้สอนได้ไปปรับปรุงและพัฒนาการสอนของตนเอง หรือจัดระบบครูที่เลี้ยงเพื่อคอยนิเทศการสอนให้กับครูผู้สอนภาษาไทยที่สำเร็จการศึกษาไม่ตรงวิชาเอกได้พัฒนาตนเองมากขึ้น

2.3) ผู้บริหารสถานศึกษาควรสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการจัดระบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ (Professional Learning Community : PLC) ภายใน โดยมีการประชุมและพูดถึงปัญหาที่พบในกลุ่มสาระภาษาไทย และหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน จากนั้นนำแนวทางที่ได้ไปใช้ในการแก้ไขปัญหาและติดตามผล ครูทุกคนได้ร่วมกันแสดงความคิดเห็น และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน กระบวนการนี้จึงทำให้ครูได้เกิดการพัฒนา

3) การส่งเสริมและสนับสนุนจากหน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานอื่น ๆ ในการพัฒนาบุคลากร เพื่อเพิ่มความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยส่งผลให้เกิดการสอนที่มีประสิทธิภาพ

อภิปรายผล

1. สภาพและปัญหาในการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยของครูระดับประถมศึกษาที่สำเร็จการศึกษาไม่ตรงวิชาเอก จังหวัดปทุมธานี

1.1 จากแบบสอบถามพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีประสบการณ์การสอนน้อยกว่า 6 ปีอยู่ในช่วงอายุ 25 – 30 ปี ซึ่งครูกลุ่มนี้ไม่ได้ส่งผลกระทบต่อการจัดการเรียนการสอน จากประเด็นดังกล่าวสามารถอธิบายได้ว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการสอนน้อยกว่า 6 ปี ตามแนวคิดการพัฒนาคูของ Huberman (1989 อังโน อรรถพ จินะวัฒน์) ได้อธิบายว่าในระยะ 1-3 ปีแรกอยู่ในขั้นที่ครูเริ่มเข้าสู่วิชาชีพ ครูมีความต้องการเรียนรู้และเข้าใจในวิชาชีพ เมื่อเข้าสู่ระยะที่ 2 คือ 4-6 ปี ครูจะมีความมุ่งมั่นในการสอนและมีประสบการณ์มากยิ่งขึ้น ทำให้ครูต้องการที่จะพัฒนาตนเอง อีกทั้งเทคโนโลยีในสมัยนี้เข้าถึงได้ง่ายมากยิ่งขึ้น ทำให้ครูสามารถศึกษา ค้นคว้าเพิ่มเติมด้วยตนเองจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ได้ เช่น อินเทอร์เน็ต (Meador, 2017) ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยได้บอกว่าครูโดยส่วนใหญ่ได้มีการพัฒนาตนเองจากการศึกษาค้นคว้าด้วย

ตนเองจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น อินเทอร์เน็ต หนังสือ ตำรามากที่สุด เมื่อครูมีการพัฒนาตนเอง แสวงหาความรู้เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาผู้เรียน ส่งผลให้ไม่พบปัญหาในการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย

1.2 ผู้ตอบแบบสอบถามมีประสบการณ์ 26 ปีขึ้นไป มีจำนวนมากรองลงมา และไม่ส่งผลกระทบต่อจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย จากประเด็นดังกล่าวสามารถอธิบายได้ว่า การที่ครูมีประสบการณ์ในการสอนมากนั้นยังทำให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เนื่องจากประสบการณ์นั้นเกิดจากการที่ได้ลงมือปฏิบัติบ่อย ๆ จนเกิดการเรียนรู้ ไม่ใช่เพียงแค่มีความรู้ทางวิชาการเพียงอย่างเดียวเท่านั้น ยังมีประสบการณ์การมากก็ยิ่งทำให้ผิดพลาดน้อยลง ยิ่งส่งผลให้ประสิทธิภาพการสอนให้เพิ่มมากขึ้น (Kini & Podolsky, 2016) ดังนั้นประสบการณ์ในการสอนจึงเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.3 ครูผู้สอนส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ การที่มีครูสาขาวิชาวิทยาศาสตร์เข้ามาทำการสอนแทนครูสาขาวิชาภาษาไทยเป็นจำนวนมาก เนื่องจากในโรงเรียนระดับประถมศึกษาขาดแคลนครูวิชาเอกภาษาไทย ทำให้ทางโรงเรียนจึงต้องสรรหาครูที่สำเร็จการศึกษาวิชาเอกอื่นมาสอนแทน อีกทั้งรัฐบาลได้มีนโยบายใช้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเป็นฐานในการพัฒนาประเทศ โดยบูรณาการองค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ (Science) เทคโนโลยี (Technology) วิศวกรรมศาสตร์ (Mathetics) หรือเรียกว่า STEM ทำให้กระทรวงศึกษาธิการได้ให้ความสำคัญกับสะเต็มศึกษาในการจัดการเรียนการสอน (บำรุง ฉียบแหลม, 2560) ส่งผลให้การคัดเลือกครูเข้าบรรจุในโรงเรียนนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องคำนึงถึงครูที่สำเร็จการศึกษาในสาขาวิชาที่สามารถสอนได้หลายวิชาและตอบสนองต่อนโยบายในขณะนั้นนั่นคือวิชาเอกวิทยาศาสตร์ และเป็นที่ต้องการเป็นจำนวนมากในโรงเรียนระดับประถมศึกษา

1.4 ถึงแม้ว่าครูไม่พบปัญหาในการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย ยังพบนักเรียนที่มีปัญหาด้านการอ่านและการเขียน ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าการปฏิบัติของครูอาจไม่ส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนเท่าที่ควรสาเหตุอาจเกิดจากครูผู้สอนไม่ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (วิทยากร เชียงกูล, 2559) และไม่ทราบว่าตนเองมีข้อบกพร่องในด้านใด หรือตนเองควรปรับปรุงอย่างไรเพื่อให้เกิดการพัฒนาที่มีประสิทธิภาพ นั่นคือ การพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งผลการวิจัยพบว่า สิ่งที่ครูต้องการได้รับการสนับสนุนนอกจากเครื่องมือในการสอน เช่น สื่อ คู่มือ แผนการสอนแล้ว ครูยังต้องการครูพี่เลี้ยงและการนิเทศการสอน ซึ่งครูพี่เลี้ยงนั้นจะคอยให้คำแนะนำและคำปรึกษา คอยช่วยแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในการปรับตัวเข้ากับการเรียนการสอนในสภาพจริง (เฉลิมชัย พันธุ์เลิศ, 2558; สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2558) ซึ่งครูที่มีประสบการณ์ในการสอนจะคอยช่วยแนะนำครูใหม่ในด้านการสอน หรือเป็นแบบอย่างในการสอน ทำให้การสอนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.5 ครูขาดความชำนาญในการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย เนื่องจากครูที่ไม่สำเร็จการศึกษาวิชาเอกภาษาไทยจะขาดความเชี่ยวชาญในการสอน ส่งผลให้ขาดความมั่นใจในเนื้อหา ถึงแม้ว่าครูบางส่วนได้ให้เหตุผลว่าใครสามารถสอนภาษาไทยก็ได้ แต่ประสิทธิภาพที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนนั้นจะแตกต่างกันสอดคล้องกับรายงานผลการศึกษาของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2558) ได้กล่าวว่านอกจากครูจะไม่ได้สำเร็จ

การศึกษาตรงวิชาเอกแล้วยังขาดทักษะในการสอน และความลุ่มลึกในเนื้อหา อาจส่งผลให้ผู้เรียนไม่ได้รับความรู้อย่างมีประสิทธิภาพ เมื่อเทียบกับนักเรียนที่มีโอกาสได้เรียนกับครูที่สำเร็จการศึกษาตรงวิชาเอก

1.6 จากแบบสอบถามพบว่า ครูผู้สอนมีการสอนทักษะการพูดน้อยกว่าทักษะการอ่านและการเขียน ประเด็นดังกล่าวสามารถอภิปรายได้ว่า ครูผู้สอนได้ให้ความสำคัญกับทักษะการอ่านและการเขียน เนื่องจากรัฐบาลได้มีนโยบายให้เด็กทุกคนอ่านออกเขียนได้ (ไทยรัฐออนไลน์, 2559) เพื่อเป็นการตอบสนองนโยบายของรัฐบาลทำให้ครูผู้สอนต้องเน้นหนักไปที่ทักษะการอ่านและการเขียนมากกว่าทักษะอื่น ๆ ทำให้ครูผู้สอนมีการปฏิบัติในการสอนทักษะการพูดน้อยกว่าการอ่านและการเขียน

1.7 ครูผู้สอนดำเนินกิจกรรมด้วยวิธีการใช้เกม การบรรยาย การอภิปรายกลุ่มย่อย การแสดงบทบาทสมมติ การจัดศูนย์การเรียนรู้เป็นบางครั้ง เนื่องจากวิธีการเหล่านี้เป็นวิธีการสอนทั่ว ๆ ไป แต่ในการสอนภาษาไทยนั้น จะเป็นการสอนตามทักษะต่าง ๆ ทั้งทักษะการฟัง การพูด การอ่านและการเขียน หากเป็นครูที่มีความเชี่ยวชาญจะสามารถนำวิธีการสอนทักษะต่าง ๆ มาสร้างสรรค์กิจกรรมในการจัดการเรียนการสอน นอกเหนือจากการสอนเฉพาะวิธีการของทักษะต่าง ๆ ให้กับผู้เรียนได้ สอดคล้องกับวรรณ โสมประยูร (2537) ที่กล่าวว่า ตัวครูผู้สอนเป็นบุคคลที่สำคัญที่สุดที่จะช่วยพัฒนาทักษะทางภาษาให้แก่ผู้เรียน ทั้งด้านการฟัง การพูด การอ่านและการเขียน ครูจัดกิจกรรมที่เหมาะสม ผู้เรียนจะได้รับการพัฒนาทักษะทางภาษาอย่างสมบูรณ์

1.8 สื่อที่ใช้มากที่สุด คือ หนังสือเรียน จากประเด็นดังกล่าวสามารถอภิปรายได้ว่า หนังสือเป็นสื่อที่ครูนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้สะดวกที่สุด สอดคล้องกับการเลือกสื่อการสอนที่วาสนา ขาวหา(2525 อ้างถึงใน อัจฉรา ชิวพันธ์, 2549) ได้เสนอแนวทางในการเลือกสื่อโดยยึดหลัก 3 หลัก ได้แก่ ประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และประหยัด ซึ่งหนังสือเรียนสามารถนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้ทุกทักษะ

1.9 การจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยของครูแต่ละท่านแตกต่างกันไป เนื่องจากครูแต่ละท่านสำเร็จการศึกษาแต่ละวิชาเอกแตกต่างกัน ทำให้มีความถนัดและความเชี่ยวชาญในเรื่องที่ต่างกัน แต่ได้มีการบูรณาการวิชาภาษาไทยกับวิชาอื่น ๆ หรือนำสิ่งที่ตนเองถนัดเข้ามาใช้ในการจัดการเรียนการสอนภาษาไทย ซึ่งสอดคล้องกับประณต คำฉิม (2559) ที่กล่าวว่าความถนัดเป็นลักษณะบ่งชี้ว่าแต่ละคนมีความเหมาะสมกับการเรียนหรือการทำงานทางด้านใด ถ้าคนเหล่านั้นศึกษาเล่าเรียนหรือทำงานในด้านที่ตนเองถนัด จะสามารถทำได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นครูผู้สอนที่นำความถนัดของตนเองมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยจึงสามารถสอนผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.10 สิ่งที่ครูที่สำเร็จการศึกษาไม่ตรงวิชาเอกภาษาไทยต้องการมากที่สุด คือ สื่อการสอน เนื่องจากครูผู้สอนยังไม่มี ความชำนาญในการสอนวิชาที่ตนเองไม่ถนัด จึงมีความจำเป็นที่จะต้องมียุติสิ่งที่จะเป็นตัวช่วยในการสอนเพื่อให้สามารถถ่ายทอดความรู้ให้ผู้เรียนเข้าใจมากยิ่งขึ้น นั่นคือ สื่อการสอน ซึ่งสอดคล้องกับอัจฉรา ชิวพันธ์ (2549) อธิบายว่า สื่อการสอนเปรียบเสมือนผู้ช่วยครูในการสอน ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากนามธรรมเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น ทำให้การเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์

ตามหลักสูตร ดังนั้น การจัดการเรียนการสอนของครูภาษาไทยที่สำเร็จการศึกษาไม่ตรงวิชาเอกจึงต้องการสื่อการสอนมากที่สุด เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนเกิดประโยชน์ต่อผู้เรียน

1.11 ครูผู้ศึกษาภูมิปัญญาที่สามารถทำให้นักเรียนส่วนหนึ่งสามารถอ่านออกเขียนได้ มีพัฒนาการที่ดีขึ้น จากประเด็นดังกล่าวสามารถอภิปรายได้ว่า การที่ครูได้รับมอบหมายให้สอนในวิชาที่ตนเองไม่ได้สำเร็จ การศึกษาวิชาเอกนั้นโดยตรงและสามารถทำได้ นั้นแสดงว่าครูผู้สอนตระหนักถึงความสำคัญของภาษาไทยซึ่งเป็นภาษาประจำชาติ และเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการติดต่อสื่อสาร สอดคล้องกับวรรณิ โสมประยูร (2553) ที่กล่าวว่าภาษาคือ เครื่องมือในการศึกษาหาความรู้ เพื่อประกอบอาชีพ พัฒนาบุคลิกภาพและเสริมสร้างคุณภาพชีวิตด้านอื่น ๆ เพราะคนเราได้รับความรู้ ความคิดต่าง ๆ จากการฟัง การอ่าน แล้วเขียน ดังนั้นการเรียนของนักเรียนที่อ่อนภาษาจึงส่งผลทำให้อ่อนวิชาอื่น ๆ ไปด้วย จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าเมื่อครูได้มาสอนในวิชาที่ตนเองไม่ถนัด แต่ครูตระหนักถึงความสำคัญของภาษาไทยจึงพยายามจัดการเรียนการสอนอย่างเต็มที่จนสามารถทำให้นักเรียนอ่านออกเขียนได้และเกิดความภาคภูมิใจ

2. แนวทางในการปรับปรุงแก้ไขปัญหาและพัฒนากิจการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยของครูระดับประถมศึกษาที่สำเร็จการศึกษาไม่ตรงวิชาเอก จังหวัดปทุมธานี

แนวทางในการปรับปรุงแก้ไขปัญหาและพัฒนากิจการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยของครูระดับประถมศึกษาที่สำเร็จการศึกษาไม่ตรงวิชาเอก จังหวัดปทุมธานี จากผลการวิจัยพบว่า ครูที่สำเร็จการศึกษาไม่ตรงวิชาเอกจะต้องได้รับการพัฒนาโดยเริ่มจากตนเองโดยการศึกษา ค้นคว้าเพิ่มเติม จากแหล่งเรียนรู้ นอกจากการพัฒนาด้วยตนเองแล้ว ผู้บริหารสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังมีส่วนสำคัญที่จะช่วยสนับสนุนในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครู ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2558) และวณิ คมขำ (2555) อย่างไรก็ตามในการพัฒนาครูผู้สอนนั้นเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ ทุกคนควรร่วมมือกันปรับปรุงและพัฒนาองค์กรไปพร้อมกันเพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง นั่นก็คือ การสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู (Professional Learning Community) โดยกลุ่มครูมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ปรึกษาหารือ การทำงานร่วมกัน การร่วมมือร่วมพลัง และส่งผลให้ครูเกิดการพัฒนาทางวิชาชีพ สอดคล้องกับผลงานวิจัยของเรวณี ชัยเชาวรัตน์ (2558) พบว่า การเข้าร่วมกระบวนการทำให้นักศึกษาปฏิบัติการศึกษาวิชาชีพครูมีความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม โดยนักศึกษาที่เป็นกรณีศึกษาทุกคนสามารถแก้ไขปัญหาในการออกแบบการเรียนการสอนของตนเองได้ทุกปัญหา ผลการวิจัยดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพส่งผลให้สมาชิกในกลุ่มหรือครูในกลุ่มได้เกิดการเรียนรู้และพัฒนา ดังนั้นเมื่อสถานศึกษาได้นำกระบวนการนี้เข้าไปใช้จึงทำให้องค์กรเกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเช่นกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

เนื่องจากงานวิจัยเป็นวิจัยเฉพาะพื้นที่ ดังนั้นผลการวิจัยจึงเป็นเพียงข้อมูลเฉพาะพื้นที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 1 เท่านั้น ซึ่งเป็นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาของจังหวัดปทุมธานี

ที่อยู่ในเขตปริมาณพล ข้อมูลที่ได้จึงเป็นข้อมูลเบื้องต้นในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับครูผู้สอนภาษาไทยที่สำเร็จการศึกษาไม่ตรงวิชาเอกในระดับประถมศึกษาแก่ผู้ที่สนใจ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยของครูที่สำเร็จการศึกษาไม่ตรงวิชาเอกในพื้นที่จังหวัดอื่น ๆ เพื่อให้เห็นสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยในภาพรวม

2.2 ควรมีการศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนของครูที่สำเร็จการศึกษาไม่ตรงวิชาเอกในวิชาอื่น ๆ เพื่อให้เห็นสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนในวิชานั้น ๆ

2.3 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยของครูระดับประถมศึกษาที่สำเร็จการศึกษาไม่ตรงวิชาเอกของสังกัดต่าง ๆ

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพมหานคร:

โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

เฉลิมชัย พันธุ์เลิศ. (2558). *ระบบพี่เลี้ยง(Mentoring)*. สืบค้นจาก

https://www.plc2learn.com/attachments/view/?attach_id=88079

ไทยรัฐออนไลน์. (2559). *เจาะปมร้อนรับวันเด็ก อะไรทำให้เยาวชนไทยอ่านไม่ออก*. สืบค้นจาก

<https://www.thairath.co.th/content/560044>

บันลือ พฤกษ์วัน. (2533). *การอุปเทศการสอนภาษาไทยระดับประถมศึกษาแนวบูรณาการทางการสอน*.

กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.

บำรุง เนียบแหลม. (2560). *นโยบายการจัดการเรียนการสอนสะเต็มศึกษาในสถานศึกษา*. สืบค้นจาก

<http://www.reo1.moe.go.th/2557/images/download/2560-reo1-policy-stem.pdf>

ประณต คำฉิม. (2559). *สติปัญญาและความถนัด*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ปรีชา นิพนธ์พิทยา. (2536). *การประถมศึกษากับการพัฒนา*. กรุงเทพมหานคร: กรุงเทพมหานครการพิมพ์.

เรวณี ชัยเขวารัตน์. (2558). *กระบวนการเสริมสร้างความสามารถในการออกแบบการเรียนการสอนของ*

นักศึกษาปฏิบัติการวิชาชีพครูตามแนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ: การวิจัยกรณีศึกษา.

(วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.

วรรณิ โสมประยुर. (2537). *การสอนภาษาไทยระดับประถมศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.

วรรณิ โสมประยูร. (2544). *การสอนภาษาไทยระดับประถมศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.

วรรณิ โสมประยูร. (2553). *เทคนิคการสอนภาษาไทย*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ดอกหญ้าวิชาการ.

วาณี คมขำ. (2555). การศึกษาปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหาการใช้หลักสูตรภาษาไทยระดับชั้นประถมศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร. *OJED*, 7(1), 2352-2360.

วิทยากร เชียงกุล. (2559). *สภาวะการศึกษาไทย ปี 2557/2558 “จะปฏิรูปการศึกษาไทย ให้ทันโลกในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างไร”*. กรุงเทพมหานคร: สกศ.

สมพร สุทัศน์ีย์. (2525). *การประถมศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2558). *รายงานผลการศึกษา สถานภาพการผลิตและพัฒนาครูในประเทศไทย*. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค

อรณพ จินะวัฒน์. (2559). การพัฒนาตนของผู้ประกอบวิชาชีพครู. *Veridian E-Journal, Silpakorn University*. 9(2). 1379 – 1395.

อัจฉรา ชิวพันธ์. (2549). *ภาษาพาสอน: เรื่องน่ารู้สำหรับครูภาษาไทย*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภาษาอังกฤษ

Kini, T., & Podolsky, A. (2016). *Teaching Experience and Teacher Effectiveness*. Retrieved from <https://www.aft.org/ae/fall2016/notebook>

Meador, D. (2017, May 15). *Ways to Enhance Personal Growth and Development for Teachers*. ThoughtCo. Retrieved from <https://www.thoughtco.com/ways-to-enhance-personal-growth-and-development-for-teachers-3194353>.